

terug te keren. Dat de Duitsers hun daartoe verlof zouden geven, was overigens twijfelachtig (er waren aan Uijterschout ook geen toezeggingen gedaan, trouwens: wat waren Duitse toezeggingen waard?), maar voor de vijand had Uijterschouts actie het grote voordeel dat er verdeeldheid kwam in de groep der krijgsgevangenen officieren. Hoevelen hunner zich voor de argumentatie van Uijterschout openstelden, staat niet met zekerheid vast (wellicht eerder toch enkele honderden dan enkele tientallen) – maar vast staat wèl dat het tot opgewonden debatten kwam, waarbij een sterke groep, geleid o.m. door een collega van Uijterschout, de kapitein van de generale staf A. H. J. L. Fiévez (in de meidagen stafofficier van de commandant veldleger) en de kolonel van de generale staf S. Veldmeijer (tevorens hoofd opleidingen bij de inspectie der infanterie), tegen Uijterschouts denkbeelden stelling nam. Verdere debatten werden begin november '42 in Stanislau door kampoudste generaal Nauta Pieter verboden, maar toen Uijterschout desondanks zijn actie voortzette, liet generaal Hackstroh na, aan het door zijn voorganger opgelegde verbod kracht bij te zetten – hij 'beschouwde', aldus Engles, 'de zaak als afgedaan'¹, d.w.z. dat hij weigerde, van zijn gezag gebruik te maken om Uijterschout en allen die dachten als hij (onder hen, aldus later Veldmeijer, 'een aantal der hoogst geplaatsten'²) de pas af te snijden. Zijn opvolger als kampoudste, generaal Carstens, trad steviger op: hij noemde Uijterschout in juli '44 een 'ploert', hetgeen, schreef de generaal,

'in hoofdzaak sloeg op het . . . bij herhaling gebleken feit dat hij officieren op lijsten had vermeld en als min of meer intieme medewerkers had opgegeven, die later nadrukkelijk hebben verklaard daarvan volkomen onkundig te zijn en nimmer iets met zijn beweging te maken te hebben gehad.'³

Er was generaal Hackstroh nog méér kwalijk genomen – ook het feit bijvoorbeeld dat hij in Stanislau gedoogde dat enkele officieren, onder wie kapitein Hasselman (deze had, gelijk reeds in deel 5 vermeld, van het Duitse verlof om buiten de wegvoering te vallen, geen gebruik gemaakt), door de *Kommandant*, die daartoe geen enkel recht bezat, op vooraanstaande posten benoemd waren; Hasselman was toen een van de naaste medewerkers van generaal Hackstroh geworden. 'Alle pogingen', aldus Engles,

¹ E. Engles: 'Verslag van de gedragingen van mede-krijgsgevangenen', p. 2.

² S. Veldmeijer in *O. en V.*, dl. I, p. 293. ³ Brief, 12 juli 1944, van N. T. Carstens aan E. Engles, weergegeven in E. Engles: 'Verslag van de gedragingen van mede-krijgsgevangenen', p. 25.